

9. Хамітов Н. Екзистенційний вимір статі / Н.Хамітов // Людина в есенційних та екзистенційних вимірах. – К., 2004. – С. 225-227.

10. Хамітов Н. Философия: Бытие. Человек. Мир / Н.Хамітов. – К.: КНТ, Центр навчальної літератури, 2006. – 450 с.

11. Хамітов Н. Этика: путь к красоте отношений. Курс лекцій / Н.Хамітов, С.Крылова. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 256 с.

12. Фромм Э. Искусство любить / Э.Фромм // Душа человека. – М.: Республика, 1992. – С. 143.

Крылова С.А. Красота отношений в образовательном процессе: гендерный контекст

Исследуются гендерные измерения красоты отношений в образовательном процессе. На этой основе выделяются плодотворные и непродуктивные гендерные стратегии: маскулинно-субординативная, феминно-координативная и андрогинно-целостная или гуманистическая.

Ключевые слова: красота, маскулинно-субординативная стратегия, феминно-координативная стратегия и андрогинно-целостная стратегия.

Krylova, S.A. Beauty of relationships in the educational process: gender context

This article investigates the gender dimensions of the beauty of relationships in the educational process. Productive and unproductive gender strategies are allocated on this basis: masculine-subordinating, feminine-coordinating and androgynous-holistic or humanistic.

Key words: beauty, ugliness, masculine-subordinating policy, feminine-coordinating policy and androgynous-holistic policy.

Поняття та філософія «дослідницьких університетів»

Розглядаються риси «дослідницького університету». Проводиться аналіз законодавчих та науково-аналітичних джерел, щодо формування університетів дослідницького типу.

Ключеві слова: університет, освіта, вчений, дослідницький університет, студент.

В останні роки в Україні і європейському просторі все більше говориться про розвиток так званих дослідницьких університетів. Ідея «дослідницького університету» відома з часів Гумбольдта. Однак у наші дні ця ідея наповнилась новим змістом. Визріли й організаційні умови її реалізації в практиці.

Історично склалося так, що саме в університетах народжувалося нове знання, формувалися наукові гіпотези та теорії, універсальні світоглядні позиції для порозуміння життя та людини. Університет спрямовував свою діяльність на надання універсального знання молодим людям, які згодом утворювали інтелектуальну еліту суспільства. При цьому університет завжди символізує органічну цілісність самої науки [17, с.20].

Перший дослідницький університет був створений у 1809 р. Вільгельмом Фон Гумбольдтом у Берліні. Спираючись на надбання німецької класичної філософії, зокрема на кантове формулювання поняття «Просвітництва» як інтелектуального повноліття людства, Гумбольдт формулює своє поняття *Bildung* (від німені *Bild* – образ, форма) – освіти як *формування* індивіда та суспільства, як набуття кожним індивідом та суспільством у цілому раціональної форми. Для Гумбольдта, лише та спільнота, серед якої значна кількість людей здобула освіту, здатна формувати суспільство та державу, називатися нацією, опанувати та виконувати свою історичну місію. У супротивному випадку будь-яка спільнота, навіть заможна, стає іграшкою в руках випадкових чинників. Концепція Гумбольдта була чи не першою теоретично обґрунтованою філософією університету, що враховувала як внутрішні потреби, пов'язані з організацією навчання, так і зовнішні суспільні запити. Втім, слід вказати, що основу гумбольдтової концепції освіти становила орієнтація на *фундаментальні*, в основному історичні, філологічні та філософські знання, а в соціальному плані – орієнтація на навчання та виховання неаристократичної наукової еліти.

Ці принципи до певної міри суперечили потребам у виробленні знань та підготовці спеціалістів для практично-господарських цілей, що диктувалися завданнями нової капіталістичної економіки. І хоча природничі та точні науки набули до того часу істотного розвитку, ставши університетськими академічними дисциплінами, їх зв'язок із господарством та промисловістю лишався

порівняно слабким. Саме це породило фундаментальне розділення між фундаментальними та прикладними (застосовними) дослідженнями у більшості дисциплін – відокремлення, яке у точних науках відчувається і сьогодні.

Формування специфічного аристократичного знання в європейських університетах «гумбольдтівського» типу посилювалося і тим фактом, що вони значною мірою почувалися «державою у державі», що користувалася утвердженими академічними свободами. Навіть попри той факт, що університети, приміром у Німеччині та Франції, здебільшого утримувалися державним коштом, вони мали повну свободу самоврядування та утвердження навчальних програм. Усе це створило умови для розвитку європейської науки та європейської освіти, що ґрунтувалися на принципах свободи викладача, свободи науковця та свободи студента.

Дослідницький університет – це сучасна форма інтеграції освіти і науки, що добре зарекомендувала себе за кордоном. При тому, що університет нового типу у формі дослідницького вперше з'явився на європейському континенті, найбільший розвиток дослідницькі університети одержали в США. До 2009 року у США налічувалося близько 260 дослідницьких університетів (при чому, в Німеччині – 70; у Великобританії – 73; в Іспанії – 41) [46, с.24-32].

Американські університети значно більшою мірою нагадують не старовинні вежі, що стоять на варті мудрості та традицій, а фабрики, що виробляють знання та, що найважливіше, кмітливих і спритних спеціалістів, які вміють ці знання застосовувати навіть у найбільш несподіваних ситуаціях. Якщо в Європі університети завжди були осередками незгоди, де ґрупувалися інтелектуали, часто налаштовані опозиційно щодо влади й уряду, то в Америці вступ до престижного університету завжди був мало не стовідсотковою запорукою успішної кар'єри, а часто й шляхом до владної еліти. Для динамічної американської демократії надзвичайно важливим стало функціонування трикутника, вершинами якого стали освіта, виробництво (промисловість) та влада (політика) [8].

Саме в Америці університети швидко перетворилися на потужні дослідницькі центри, або, як згодом почнуть казати, «дослідницькі університети» (*research university*), що за організаційної та фінансової підтримки гігантів промисловості здатні виконувати широкий спектр досліджень.

Сучасний світ, реагуючи на виклики ХХІ століття, реалізує концепцію розвитку так званого «трикутника знань», а саме – освіти, досліджень та інновацій. Потужні, відомі університети світу, власне, і є тими осередками нових знань, які здійснюють ці перетворення. Вони стали називатися дослідницькими. Наша країна також не залишилась осторонь від практичного втілення стратегії трансформації кращих ВНЗ в університети дослідницького типу.

В Україні також розпочалися процеси формування університетів дослідницького типу. Наказом Міністерства освіти і науки України № 901 від 15.10.2007. затверджено Положення «Про пілотний проект «Дослідницький університет» НТУУ «КПІ». Кабінет Міністрів України в листопаді 2007 р. затвердив нову редакцію статуту НТУУ «КПІ», яким визначено його статус як вищого навчального закладу дослідницького типу. Цим статутом визначено, що дослідницький університет проводить свою діяльність за такими взаємопов'язаними напрямками, як: підготовка висококваліфікованих фахівців для потреб економіки, освіти і науки, перепідготовка і підвищення кваліфікації наукових та інженерних кадрів; виконання фундаментальних досліджень і прикладних розробок на засадах взаємодії освіти, науки і інноваційної діяльності; інноваційна діяльність і комерціалізація наукових результатів. Указом

президента України № 412/2008 від 05.05.2008 р. «Про заходи щодо підвищення статусу Київського національного університету імені Тараса Шевченка» Кабінету Міністрів було доручено забезпечити реалізацію комплексу заходів щодо перетворення цього закладу освіти у Київський національний дослідницький університет імені Тараса Шевченка.

У 2010 році на урядовому рівні було прийняте «Положення про дослідницький університет», затверджене Постановою КМУ № 163 від 17.02.10 р., яким на державному рівні було визначено поняття «дослідницького університету», оформлено вимоги та зазначено критерії до набуття цього статусу вищим навчальним закладом [38, с. 29].

Згідно з «Положенням», *дослідницький університет* – це національний вищий навчальний заклад, який має вагомні наукові здобутки, провадить дослідницьку та інноваційну діяльність, забезпечує інтеграцію освіти та науки з виробництвом, бере участь у реалізації міжнародних проектів і програм [38, стат. 612].

Виходячи з проведеного аналізу законодавчих та науково-аналітичних джерел, можна стверджувати, що для дослідницького університету характерні такі риси:

- тісна інтеграція навчання і дослідження на всіх ступенях освітнього процесу;
- висока частка магістрів, що навчаються по програмах, кандидатів і докторів наук і менша частка студентів першого ступеня навчання;
- велика кількість спеціальних програм післявузівської підготовки;
- значно менше число студентів, що доводяться на одного викладача, і менше навчальне навантаження, ніж у звичайних вузах;
- проведення крупних фундаментальних досліджень, що фінансуються переважно з бюджету і різних фондів на некомерційній основі;
- тісний зв'язок із бізнесом і добре поставлена комерціалізація результатів наукових досліджень, що здійснюється у навколоуніверситетському просторі, переважно в дослідницьких парках;
- тісна інтеграція зі світовими науково-дослідними центрами;
- визначальний вплив на регіональний науково-технічний і соціально-економічний розвиток [16, с.29].

Виходячи з означених характеристик, високі вимоги висуваються як до *структури* та ефективності дослідницького університету, так і професорсько-викладацького складу. Так, згідно з національними критеріями на штатній основі мають працювати не менше 150 професорів (докторів наук) та 500 доцентів (кандидатів наук). Потужною має бути матеріально-технічна база фундаментальних і прикладних досліджень, зокрема, мають працювати не менше 20 міжвідомчих галузевих науково-дослідницьких лабораторій, і не менше 300 штатних наукових працівників університету. Обсяги науково-дослідницьких робіт університету та його структурних підрозділів мають становити не менше 15 млн. грн. на рік.

Велика увага приділяється підвищенню кваліфікації науково-педагогічних працівників. Так, у власній аспірантурі та докторантурі повинна здійснюватись підготовка кандидатів і докторів наук не менш як за 70 науковими спеціальностями у кількості не менше як 500 аспірантів та докторантів.

При університеті, який претендує в Україні на статус дослідницького мають працювати не менше 15 спеціалізованих рад із захисту докторських та кандидатських дисертацій. Він повинен мати наукову бібліотеку з не менше як 1 млн. примірників книг, власне видавництво, не менше 10 власних фахових

наукових видань, внесених до переліку ВАК України. Також ВНЗ повинен мати Інтернет-центр і облаштованих комп'ютерних навчальних місць не менше як один комп'ютер на трьох студентів денної форми навчання [38].

Важливе місце серед критеріїв діяльності ВНЗ займають показники наукової підтримки студентів, аспірантів і молодих вчених. В університеті мають проводитись впродовж року не менше 10 студентських олімпіад і конкурсів студентських наукових робіт, не менш 10 міжнародних, всеукраїнських, регіональних та студентських наукових конференцій. Молоді науковці та студенти повинні проходити стажування у провідних ВНЗ та наукових центрах (не менше 50 осіб на рік).

Таким чином, дослідницький університет кардинально відрізняється від звичайного *метою, підходами, технологіями та ресурсами* науково-освітньої діяльності. У звичайному на роботу професорами приймають викладачів, а у дослідницькому – професійних дослідників. У звичайному наголос іде на години викладання, а у дослідницькому – на якість досліджень і відповідних публікацій. У звичайному викладачі розповідають студентам про чужі відкриття та матеріал 10-20 літньої давності, а у дослідницьких професори вчать студентів на основі власних відкриттів інтегрованих у найостанніші здобутки науки. У звичайних університетах професор може займатися компіляціями і називати це «наукою», а у дослідницьких він зобов'язаний робити оригінальні дослідження. Порівняно зі звичайними університетами, де бакалаври і магістри отримують загальну поверхневу освіту, у дослідницьких – кожний бакалавр має можливість займатися оригінальними дослідженнями і бути співавтором реферованих публікацій. Головним завданням університету, інститутів, факультетів та кафедр є забезпечення високої якості підготовки випускників на основі покращення контингенту студентів, якісного складу викладацьких кадрів, впровадження нових методів і технологій навчання, підсилення фундаментальної та практичної підготовки, глибокої інтеграції навчального, наукового та інноваційного процесів, що відповідають вимогам дослідницького університету.

Отже, головна відмінність дослідницького університету від університету старого типу (який, на жаль, все ще домінує на пострадянському просторі) в тому, що університет стає не місцем *репродукції старих знань*, а місцем *виробництва нових знань*. За такої організації науково-освітнього процесу викладач є не просто репродуктором готового знання, а передусім дослідником, що має достатньо свободи, часу та фінансово-організаційної інфраструктури для виробництва нового знання, а відтак на викладання цього нового знання своїм студентам.

Виходячи з цих характерних рис зарубіжних та вітчизняних дослідницьких університетів, можна приєднатися до думки В. Мещанінова, що будь-де у світі «до складу *моделі* сучасного університету входять такі основні структурні підрозділи, елементи чи підсистеми: (1) місія та мета діяльності; (2) студенти; (3) якість навчальних програм; (4) особистий розвиток; (5) дослідження та розвиток; (6) громадська користь; (7) викладачі» [34, с.285].

Особливості сучасного дослідницького університету, формування його місії міститься в документах міжнародних організацій (ЮНЕСКО, ЄС, Світового Банку) та інших документах міжнародного рівня. У контексті теми нашого дослідження ми можемо відзначити, що їхні положення визначають такі риси сучасних університетів дослідницького типу у світовому контексті:

– університети – центри культури, знань, досліджень; вони мають виконувати почесну місію розповсюдження знань серед нових поколінь; навчальний

процес в університетах має бути невіддільним від дослідницької діяльності (Велика Хартія Університетів, 1988 р.):

– більш тісна участь університетів як центрів дослідницької роботи у вирішенні актуальних суспільних проблем своїх регіонів (ЮНЕСКО, 1996 р.)

– університети – центри розвитку освіти для дорослих і неперервної освіти в новій економіці (ЮНЕСКО, 1997 р., 1998 р.);

– дві основні моделі університету: «університет–фірма» (наукові дослідження є другорядними) та «університет–суспільство» (фундаментальні і прикладні дослідження мають вирішальне значення) (ЮНЕСКО, 1998 р.);

– університети мають зберігати нерозривний зв'язок із дослідницькою діяльністю, щоб навчити студентів методам проведення досліджень, прищепити їм навички критичного мислення; розвиток європейських університетів повинен відбуватися через спільну діяльність, утворення партнерських мереж і створення спільних програм (Асоціація Європейських університетів, 2001 р.);

– у національній інноваційній системі вищій школі відводиться ключова роль, не тільки в якості основи для підготовки висококваліфікованих спеціалістів, але й мережевої бази для обміну інформацією і знаннями; університет представлений як науково-освітньо-промисловий комплекс (Всесвітній Банк, 2001 р.);

– ключові проблеми університетської освіти: досягнення сталого фінансування; забезпечення автономності і професіоналізму; приведення діяльності університетів відповідно до стратегічних потреб регіонального розвитку; формування в Європі єдиного освітнього і науково-освітнього простору (Європейська Комісія, 2003 р.);

– поглиблення кооперації між університетами на національному та міжнародному рівнях у підготовці кваліфікованих фахівців; освітня стратегія університетської освіти має базуватись на принципах випереджальної освіти (Україна, 2010 р.).

В європейській та українській інтерпретації дослідницький університет, відповідно до сьогодишніх уявлень, повинен забезпечувати виконання таких *цілей*:

– Проведення власними силами вагомих наукових фундаментальних досліджень і прикладних розробок на сучасному рівні.

– Орієнтацію на сучасні напрями науки, розробку високих технологій, їх трансфер в у виробництво, науку і техніку.

– Сприйнятливості до світового досвіду та гнучкості щодо нових напрямів наукових досліджень та методології навчання.

– Реалізацію ланцюга: через високий рівень фундаментальних досліджень до прикладних робіт, як логічного використання результатів фундаментальних досліджень до комерціалізації результатів фундаментальних та прикладних досліджень і технологій.

– Широкий спектр спеціальностей і спеціалізацій з підготовки фахівців.

– Генерацію нового знання; впровадження його у навчальний процес.

– Володіння навиками не тільки отримання знань, але і їх накопичення, збереження та трансферу.

– Конкурсний підхід до формування складу студентів.

– Масштабність системи підготовки і перепідготовки наукових та науково-педагогічних кадрів

– Високий професійний рівень викладачів, які приймаються на роботу за конкурсом.

– Можливості для запрошення провідних фахівців із різних країн на тимчасову роботу.

– Інформаційну відкритість та інтеграцію в загальнодержавну, європейську та світову системи науки і освіти.

– Формування навколо університету особливого інтелектуально наповненого інноваційного середовища.

– Позиції лідера в масштабі регіону, країни, світу.

– Формування еліти суспільства.

Якщо конкретизувати означені стратегічні цілі у тактичні та конкретно-орієнтовані завдання, то у *національному законодавстві*, зокрема в «Положенні про дослідницький університет», наголошується, що *основними завданнями* дослідницького університету є:

1) у навчальній діяльності:

– розроблення та впровадження в навчальний процес новітніх інформаційних технологій і засобів навчання з метою підготовки фахівців з питань інноваційного розвитку;

– реалізація інноваційних програм підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів для університетів, наукових установ, наукоємних виробництв;

– створення умов для обміну студентами, аспірантами, докторантами, науковими і науково-педагогічними працівниками;

– забезпечення участі студентів у здійсненні наукових і науково-технічних досліджень та впровадженні в практику результатів досліджень як необхідної складової навчального процесу;

– підвищення кваліфікації працівників підприємств, установ та організацій, які впроваджують у практику результати прикладних наукових досліджень університету;

2) у науковій та інноваційній діяльності:

– здійснення разом з Національною та галузевими академіями наук фундаментальних і прикладних наукових досліджень за визначеними пріоритетними напрямками наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності;

– реалізація інноваційних проектів розроблення, впровадження та виробництва нової високотехнологічної продукції;

– інтеграція освіти та науки з виробництвом шляхом створення навчально-науково-виробничих об'єднань, базових кафедр, лабораторій разом з інститутами Національної та галузевих академій наук і підприємствами, установами та організаціями;

– випуск та реалізація експериментальних зразків нової техніки, технологій та малосерійної наукоємної продукції;

– забезпечення охорони об'єктів права інтелектуальної власності, зокрема інноваційних розробок університету;

3) у міжнародній діяльності:

– участь у реалізації міжнародних проектів і програм, у науково-практичних конференціях, семінарах та виставках;

– створення спільних з іноземними партнерами наукових центрів, інститутів, інших об'єднань для виконання освітніх і науково-дослідницьких програм з видачею студентам, аспірантам та докторантам відповідних документів про освіту [38,с.29].

Сучасний університет – це вже не тільки вища школа плюс наукові дослідження, але й складна багатофункціональна структура, яка здійснює освітнянську, наукову, інноваційну діяльність, що вносять реальний внесок у соціально-економічний розвиток регіону, країни [45]. На думку російського

дослідника М. Федорова [43,с.72], постіндустріальна економіка, заснована на знаннях, ставить перед університетом триєдине завдання, що включає підготовку спеціалістів, проведення наукових досліджень, комерціалізацію результатів НДДКР. Деякі вчені вважають, що інтеграція освітньої, наукової та інноваційної діяльності має спрямовуватись на формування і розвиток певного промислово-економічного кластеру, який є пріоритетним для регіону та/або галузі [40]. На думку більшості дослідників, дослідницький університет – це добре зарекомендована сучасна форма інтеграції освіти і науки [16,с.30-31]. В сучасних умовах відбувається інтелектуалізація виробничих сил суспільства, що забезпечує 40-70% приросту національного прибутку, в економічно розвинених країнах, за рахунок зростання знань та рівня освіченості населення [44,с.6]. Економіка стає все більше інтелектуально та технологічно орієнтованою, змінюються рушійні виробничі сили, так само як соціальні групи, методи та форми політичного управління. Сучасний університет «приречений самим розвитком суспільства бути тим середовищем, що не тільки об'єднує в собі самі знання і засоби їх передачі та здобування, але і яке максимально сприяє самовиробленню та розширенню духовно-інтелектуальних можливостей суспільства» [35,с.15].

Список використаних джерел

1. Андреев В. И. Эвристическое программирование учебно-исследовательской деятельности : монография / В. И. Андреев. – М. : Высшая школа, 1980. – 316 с.
2. Астахова В. Наукові дослідження у приватних ВНЗ: перші досягнення, перспективи // В. Астахова / Вища освіта України. – 2001. – № 1. – С. 22-27.
3. Барбаш В. А. Інноваційне середовище на базі університету дослідницького типу [Електронний ресурс] / В. А. Барбаш, К. О. Бояринова // Економічний вісник. – 2008. – № 2. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/PSPE/2008-2/Boyarinova_208.htm
4. Бахтіна Г. П. Науково-практична робота студентів у ВНЗ дослідницького типу: магістерські дисертації та трансдисциплінарні проекти / Г. Бахтіна // Інноваційний розвиток суспільства за умов крос-культурних взаємодій : матер. Міжнар. наук. конф. : у 6 ч. – Суми : РВВ СО ІППО, 2008. – Ч. 4.
5. Бахтіна Г. П. Організація навчально-дослідницько-практичної роботи студентів зі створення систем інноваційного управління ВНЗ як шлях до реалізації нових освітніх парадигм / Г. П. Бахтіна, О. Л. Тимошук, Т. В. Яковлева // Вісник Луганського Національного педагогічного університету. Серія педагогічні науки. – 2006. – № 21 (116). – С. 20–28.
6. Бедратий В. М. Шляхи розвитку інтелектуального потенціалу в контексті міжнародної економічної інтеграції України [Електронний ресурс] / В. М. Бедратий // Державне будівництво. 2006. – № 1. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/DeBu/e-book/content.html>.
7. Бублик С. Г. Модернізація національної системи формування дослідницького потенціалу / С. Г. Бублик // Стратегічні пріоритети. – 2009. – № 1 (10). – С. 73–79.
8. Верлока В. На шляху до «дослідницького університету»: європейська дилема [Електронний ресурс] / В. Верлока. – Сайт Європейського освітнього порталу. – Режим доступу : <http://www.eu-edu.org/news/info/184>
9. Галатюк Ю. М. Організація творчої навчально-пізнавальної діяльності на основі дослідницького методу навчання [Електронний ресурс] / Ю. М. Галатюк // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету. Педагогічні науки. – 2008. – № 2. – Режим доступу : mvf.kam-pod.org/zbirniku/Zbirnyk14/e-book/3_04_Halatyuk.pdf

10. Геєць В. М. Характер перехідних процесів до економіки знань / В. М. Геєць // Економіка України. – 2004. – № 4. – С. 4–15.
11. Глобализация и конвергенция образования: технологический аспект : науч. изд. / под ред. Ю. Б. Рубина. – М. : ООО «Маркет ДС Корпорейшн», 2004. – 540 с.
12. Гнатюк В. Ліга європейських дослідницьких університетів: чи мають шанси на приєднання українські університети та чи варто прагнути? [Електронний ресурс] / В. Гнатюк. – Режим доступу : <http://newsletter.sus-n.org/?p=307>
13. Дежина И. Г. Государственное регулирование науки в России : монография / И. Г. Дежина. – М. : ИМЭМО РАН, 2007. – 291 с.
14. Ермолина Е. П. Исследовательский метод и его эффективность [Электронный ресурс] / Е. П. Ермолина // Информационные технологии в образовании : матер. XI междунар конф. (Москва, 5-9.11.2001). – Режим доступа : ito.edu.ru/2001/ito/1/2/1-2-50.html
15. Жилінська О. І. Вікова структура кадрового потенціалу науки: проблеми та завдання державної науково-технічної політики в Україні / І. О. Жилінська // Наука та наукознавство. – 2005. – № 3. – С. 81–98.
16. Журавлев В. А. Классический исследовательский университет: концепция, признаки, региональная миссия / В. А. Журавлев // Университетское управление: практика и анализ. – 2000. – № 2 (13). – С. 25–31.
17. Журавський В. С. Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні: монографія / В. С. Журавський. – К. : Видавничий дім «Ін Юре», 2003. – 416 с.
18. Згуровський М. Дослідницькі університети: шанс для Європи [Електронний ресурс] / М. З. Згуровський // Дзеркало тижня. – 2006. – № 39 (618), 14-20 жовтня. – Режим доступу : <http://www.dt.ua/3000/3300/54763/>
19. Иванова Л. Проектирование в обучении: дидактические принципы / Л. Иванова // Учитель. – 2004. – № 6. – С. 16–22.
20. Казанцева Е. С. Личностно-ориентированный подход к организации учебно-исследовательской деятельности студентов : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Казанцева Екатерина Сергеевна. – Нижний Новгород, 2006. – 172 с.
21. Квіт С. Алгоритм університетського розвитку / С. А. Квіт // Університетська автономія : зб. наук. праць. – К. : Дух і літера, 2008. – С. 12–30.
22. Кларин М. В. Инновации в мировой педагогике : монография / М. В. Кларин. – Рига : Педагогический центр «Эксперимент», 1995. – 120 с.
23. Князян М. О. Підготовка викладача вищої школи до формування дослідницької спрямованості особистості студента / М. О. Князян // Нові технології навчання : наук.-метод. зб. – К. : Наук. метод. центр вищої освіти, 2003. – Вип. 35. – С. 225–233.
24. Князян М. О. Система формування самостійно-дослідницької діяльності студентів : монографія / М. О. Князян. – Ізмаїл : Сміл, 2006. – 224 с.
25. Козлов А. В. Проектирование и реализация системы научно-исследовательской деятельности студентов технического колледжа на основе учебно-научно-производственной интеграции : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.08 / Козлов Анатолий Васильевич. – Тольятти, 2004. – 267 с.
26. Краснокутська Н. В. Інноваційний менеджмент : навч. посібн. / Н. В. Краснокутська. – К. : КНЕУ, 2003. – 504 с.
27. Леончиков Е. Проблемное обучение в вузе как фактор формирования информационного мировоззрения [Электронный ресурс] / Е. Леончиков. – Режим доступу : vleonchikov.narod.ru/st4.htm
28. Лобанова Л. С. Аналіз сучасної системи підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації в Україні / Л. С. Лобанова // Наука та наукознавство. – 2007. – № 3. – С. 55–62.
29. Мазур О. Науково-технічні інновації – головний фактор стійкого економічного розвитку / Оксана Мазур // Світ. – 2001. – № 45-46 (грудень) – С. 2–6.

30. Мазур О. А. Технологічні парки України: стан та проблеми [Електронний ресурс] / Олександр Мазур // Аналітичні матеріали Круглого столу Комітету науки та освіти Верховної Ради України «Технологічні парки та інноваційні структури інших типів в Україні: стан та перспективи розвитку» ; (ІЕЗ імені Є. О. Патона 25. трав. 2009 р.) – Режим доступу : http://www.in.gov.ua/files/content/mazur_techpark1131.pdf
31. Матеріали Слухань Комітету науки та освіти ВРУ «Удосконалення законодавчого забезпечення розвитку вищої освіти в Україні в контексті підготовки нової редакції Закону України «Про вищу освіту» 18 червня 2008 р. [Електронний ресурс]. // Офіц. сайт Комітету науки та освіти Верховної Ради України – Режим доступу : http://kno.rada.gov.ua/komosviti/control/uk/publish/article?art_id=46960&cat_id=46959
32. Матушкин Н. Научно-исследовательская работа студентов как составляющая системы формирования компетенции специалиста / Н. Матушкин, И. Столбова, Т. Ульрих // Альма-матер. – 2007. – № 5. – С. 3–7.
33. Мещанінов О. П. Сталий розвиток університетської освіти: організаційний аспект / О. П. Мещанінов // Кримські педагогічні читання : міжнар. наук. конф., 12-17 вер. 2001 р. : зб. наук. статей / за ред. проф. С. О. Сисоєвої, проф. О. Г. Романовського. – Харків, 2001. – С. 207–213.
34. Мещанінов О. П. Сучасні моделі розвитку університетської освіти в Україні: [монограф.] / О. П. Мещанінов. – Миколаїв : Вид-во МДГУ імені Петра Могили, 2005. – 460 с.
35. Мінаков М. Університет: криза ідентичності / М. Мінаков // Критика. – 2003. – № 3 (65). – С. 8–15.
36. Освітні технології : навч.-метод. посібн. / за ред. О. М. Пехоти. – К. : А.С.К., 2004. – 256 с.
37. Пилипенко В. С. Проблеми вітчизняної науки, або чому Україна не має Нобелівського лауреата / В. С. Пилипенко // Теорія, методологія та практика дослідження сучасного українського суспільства. – Харків : ХНУ, 2003. – С. 359–363.
38. Положення про дослідницький університет, затверджене Постановою КМУ № 163 від 17.02.10. – Офіц. вид. – Офіційний вісник України від 05.03.2010 – 2010. – № 13. – С. 29.
39. Попович О. С. Науково-технологічна та інноваційна політика: основні механізми формування та реалізації : монографія / О. С. Попович ; [ред. Б. А. Маліцького]. – К. : Фенікс, 2005. – 226 с.
40. Радзівська Л. Ф. Інтеграція наукового потенціалу вищих навчальних закладів та виробництва у країнах світу, як фактор науково-технологічного розвитку регіонів [Електронний ресурс] / Л. Ф. Радзівська, В. М. Євтушенко // Інновації & промисловість / Центр ВІТІ. – 2007. – № 1. – Режим доступу : http://www.cvti.kiev.ua/?path=/ip/ip_1_2007/&article=a6
41. Розпорядження КМУ № 548-р. від 18.07.2007 р. «Про схвалення Концепції Державної цільової програми «Наука в університетах» на 2008-2012 роки». – Офіц. вид. – Офіційний вісник України від 03.08.2007 – 2007. – № 54. – С. 86, стаття 2182, код акту 40497/2007
42. Технологічні парки. Світовий та український досвід : наук. вид. / О. А. Мазур, В. С. Шовкалюк. – К. : Прок-Бізнес, 2009. – 70 с.
43. Федоров М. П. Роль університетов в инновационной экономике / М. П. Федоров // Инновации: науч.-практ. журнал / Министерство общего и профессионального образования РФ ; Центр содействия развитию научно-технического предпринимательства в высшей школе, С-ПбНЭУ ; под ред Б. В. Салов. – 2007. – № 2 (100). – С. 71–75.

44. Ходаков В. Е. Высшее образование в Украине: взгляд со стороны и изнутри : монография / В. Е. Ходаков. – Херсон : Олди-плюс, 2001. – 214 с.

45. Чупров А. Н. Университет как базовая структура интеграции образования, науки и производства [Электронный ресурс] / А. Н. Чупров // Международное инновационное развитие и инновационное сотрудничество: состояние, проблемы и перспективы: материалы Первого инновационного форума Содружества Независимых Государств. – Режим доступа : <http://iee.org.ua/ru/detailed/news/28>

46. Challenges to Research Universities / Roger G. Noll, Linda R. Cohen, Wesley Cohen, William Rogerson, and Albert Teich. – L. : Brookings Institution Press, 1998. – 217 pp.

Жижко Т.А. Понятие и философия «исследовательских университетов»

Рассматриваются черты «исследовательских университетов». Сделан анализ законодательных и научно-аналитических источников относительно формирования университетов исследовательского типа.

Ключевые слова: университет, образование, ученый, исследовательский университет, студент.

Zhyzhko, T.A. Concept and philosophy of the «research universities»

Features of the «research universities» are reviewed. Analysis of the legislative and scientific and analytical sources concerning formation of research universities is conducted.

Key words: university, education, scientist, research university, student.

Мовна картина світу в філософсько-освітньому дискурсі

Досліджується філософсько-освітня парадигма мовної картини світу, яка відображає тенденції і пріоритетні шляхи формування цієї картини як репрезентанта світогляду і життєвих цінностей особистості засобами освіти і виховання. У дослідженні вперше визначається мовна картина світу у філософсько-освітньому вимірі, вивчається її роль у формуванні креативної, гуманітарно-спрямованої мовної картини світу.

Ключові слова: мовна картина світу, освіта, філософсько-освітній дискурс.

Актуальність осмислення феномену та освітньо-виховного потенціалу мовної картини світу є незаперечною. Вона зумовлена цілою низкою проблем як теоретичного, так і практичного характеру, що постали перед філософією в зв'язку з тими викликами, які на початку ХХІ століття є особливо значущими для України в процесі розбудови державності. Оскільки проблеми освіти, а однієї з них є формування мовної картини світу майбутнього конкурентоспроможного фахівця і носія духовних багатств власного народу у контексті потреб глобалізаційного світу, членом якого прагне стати Україна, можливо вирішити лише у комплексі з політично-економічними і соціальними питаннями, пошук вирішення проблем освіти вимагає широкого дискурсу. У дослідженні концепт «дискурс» (франц. *discour* «мова») трактується як складна єдність мовної практики і екстралінгвістичних чинників [6]. Таке розуміння концепту власне для праць М.Фуко. «Дискурсія», на думку цього дослідника, є складною сукупністю мовних практик, що беруть участь у формуванні уявлень про той об'єкт, який вони мають на увазі. Він вважав, що «дискурсія» є своєрідним інструментом пізнання, який репрезентує нетрадиційний підхід до аналізу культури: його цікавили не денотативні значення слів, а, навпаки, пошук у дискурсі тих значень, які мались на увазі, але залишалися невисловленими, невираженими. У зв'язку з цим виникла проблема аналізу «дискурсивної події» в контексті позамовних умов виникнення «дискурсії» – економічних, політичних та інших, які сприяли, хоча й не гарантували появу цієї «події» [6]. У статті такою «дискурсивною подією» є мовна картина світу, яка вивчається у філософсько-освітньому контексті.

Феномен, який у наш час розуміють як мовну картину світу, і явища, пов'язані з ним, вивчались філософами та мовознавцями з часів Арістотеля, проте цей концепт був усвідомлений значно пізніше. Концепт «мовна картина світу» бере початок від ідей В. фон Гумбольдта і неогумбольдтіанців (Л.Вайсгербер та ін.) про внутрішню форму мови, з одного боку, та ідей